

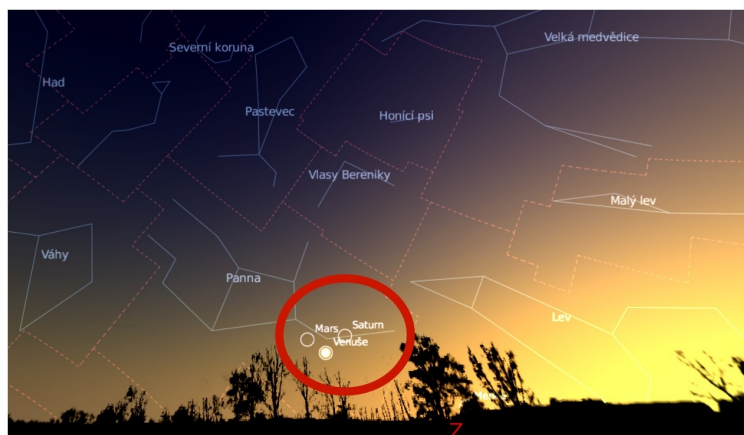
Astronomický sloupek pro srpen 2010

Mars prý bude zase na obloze velký jako Měsíc?

Internetem se (opět...) šíří nepravdivá řetězová zpráva slibující, že: „V srpnu bude Mars tak blízko Zemi jako nikdy v historii lidstva — a Mars má být na obloze velký jako Měsíc! Poděl se o tento zážitek se svými dětmi, vnuky, protože ani jediný člověk v současnosti tento jev ještě neměl možnost pozorovat! Proto nezapomeň v průběhu srpna sledovat noční oblohu, ale zvláště... 27.srpna!“ A zpráva samozřejmě končí obligátní výzvou: „Okamžitě přepošli tuto zprávu všem svým přátelům, protože oni to také musí vidět!“ Mé povolání hvězdáře je v okruhu mých přátel dobře známo a tak tuto zprávu dostávám průměrně dvakrát do měsíce. Na obří Mars však zapomeňte, celá informace je takzvaný HOAX, neboli řetězově šířená poplašná zpráva. Na internetu jde o častý fenomén, dokonce podobně závažný jako spam či viry. Nyní ale ke zprávě samotné:

Všimněte si, že 27.srpen je v ní definován naprosto přesně. Vtip je v tom, že v ní zcela chybí označení roku. A to je dost podstatné, neboť ona poplašná zpráva vznikla už v roce 2002 a kvůli absenci označení roku se znovu a znovu vrací. Ovšem ani v roce 2002, kdy vznikla, nebyla pravdivá. Mars byl sice tehdy velmi dobře viditelný, ovšem pouze jako výrazná zářící tečka. Nemusíte tedy 27. srpna tohoto roku nocovat a burcovat své známé. Raději si počkejte na rok 2012 nebo lépe 2018, kdy Mars bude dobře pozorovatelný alespoň v dalekohledu a potom se s přáteli stavte u nás na hvězdárně, kde vám o této mimořádně zajímavé planetě rádi povíme více.

Pokud byste chtěli pozorovat Mars i tyto prázdniny, pak jej budete moci vidět v zajímavé společnosti. Krátce po západu Slunce vyjde nad severozápadní obzor oslnivě zářící Venuše. S přibývajícím tmou se přidá i nedaleký Mars a Saturn. Nízko nad západním obzorem tak vznikne velmi zajímavé zdánlivé seskupení tří planet – tzv. konjunkce. Současně to bude na určitý čas poslední vystoupení těchto planet na obloze, které se na svém putování dostanou do záře Slunce.

Obrázek: Seskupení planet 11.srpna 2010 ve 20.45 hod. LEČ (vytvořeno pomocí aplikace Stellarium)

Perseidy

Letošní srpen se nám také nabízí velmi dobrý výhled na známý meteorický roj Perseid, který bude nejaktivnější kolem 13. srpna, tedy krátce poté, co Měsíc projde novem. Tento jev má na svědomí proud drobných prachových částic, které se v minulých staletích uvolnily z jádra

komety Swift-Tuttle. Některá tato tělíška se strefí přímo do Země a při průletu atmosférou se rychle ohřejí a vzápětí vypaří. My pak zahlédneme světelný doprovod takového zániku: sloupec plazmatu, ionizované a excitované atomy rozprášeného kosmického prachu. V případě proudu částic komety Swift-Tuttle se nám zdá, že tyto „padající hvězdy“ vylétají jakoby ze souhvězdí Persea, zhruba z téhož místa oblohy (tzv. radiantu). Právě podle souhvězdí Persea se těmto meteorům říká Perseidy, lidově též slzy svatého Vavřince. Pokud se tedy mezi 11. a 14. srpnem podíváme na ranní nebe, zahlédneme až několik desítek meteorů.

Astronomové používají různá slova, aby odlišili částičky samotné od jevu který vytváří. Slovem „meteorit“ nazýváme to to zrnko prachu, které časem shoří. Termín „meteor“ pak označuje průvodní jev (světelný, někdy i zvukový) který ono zrnko prachu při průletu atmosférou vytváří.

Zvláštní kapitolou je tzv. Bolid – to už je větší „zrnko“ spíše kámen, který v atmosféře neshořel a dopadl na povrch Země. Čas od času se to stává, ale nebojte se. 99% bolidů není člověku nebezpečných. Naopak, vytvářejí na obloze nádhernou podívanou, provázenou velice hlasitým kraválem. Dopadlé a nalezené bolidy jsou pak často cennější a vzácnější než leckterý drahokam, byť jsou tvořené celkem běžnými horninami.

Meteority je výhodnější pozorovat neozbrojeným okem bez dalekohledu. Rychle padající meteorit byste dalekohledem ani nestačili zaměřit. Čtenáři si mohou ověřit pravdivost našich tvrzení ověřit třeba na své dovolené, kde sice nemají možnost zajít na žádnou hvězdárnu ale i přesto je zajímavý úkaz na obloze upoutá.

Zdeněk Tarant – Astronomická společnost Most